

Utbildningsdepartementet

I mål – vägar vidare för att fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning

Sammanfattning

Danderyds kommun tillstyrker i stort utredningens förslag men ser även delar som bör förtydligas och/eller utredas vidare:

- Danderyds kommun betonar att rollen studie-och yrkesvägledare bör förtydligas.
- Danderyds kommun anser att stödåtgärderna utökad studietid och rätten att gå om en kurs bör utredas såväl kostnadsmässigt som schematekniskt.
- Danderyds kommun ser behov av att reglera omfattning och innehåll av ett fjärde år i gymnasiet relaterat till antal kurser.
- Danderyds kommun hade gärna sett en utredning över möjligheten till långsammare studietakt redan från årskurs 1 för vissa elever.
- Danderyds kommun befarar att digital distansundervisning som särskilt stöd för enskild elev blir kostnadsdrivande. Även detta bör utredas.
- Danderyds kommun ser utmaningar för samläsning för elever om det samlas många kurser den sista terminen/det sista läsåret. Kommunen ser hellre tydligare kanaler till komvux eller folkhögskola.
- Danderyds kommun framhåller vikten av att även det kommunala aktivitetsansvaret inkluderas i vägledande avslutningssamtal.
- Danderyds kommun ser gärna att man vid översyn av åldersgränsen för kommunalt aktivitetsansvar även ser över differentiering av stöd för olika åldersgrupper inom gruppen 16 - 24 år.
- Danderyds kommun anser inte att anslagen till statsbidraget för fortbildning av lärare, rektorer och vissa annan personal bör minskas för att kompensera en ökning av det generella statsbidraget. Förslaget att minska statsbidragen för kompetensutveckling är ett större problem än de tillkommande kostnaderna för vägledande avslutningssamtal och lokala programsamråd.

- Danderyds kommun ser även en risk att de förtydliganden inom olika områden som föreslås i utredningen kan innebära ytterligare kostnader. Kostnader som idag är svåra att förutse.

Danderyds kommuns ställningstagande

Yrkespaket – en möjlig väg till arbete för vissa elever på introduktionsprogram

5.6.1 Yrkespaketets roll i gymnasieskolan behöver förtydligas

Utredningens bedömning: Skolverket bör få i uppdrag att i samråd med de nationella programråden tydliggöra hur nationella yrkespaket kan användas inom gymnasieskolans introduktionsprogram. I detta arbete ingår att klargöra skillnaden i ungdomars anställningsbarhet efter utbildning enligt nationella yrkespaket respektive nationella yrkesprogram.

Danderyds kommun instämmer i förslaget.

5.6.2 Framtagande och förvaltning av yrkespaketet

Utredningens bedömning: Skolverket har enligt instruktion ett ansvar att bedöma behovet av utveckling av läroplaner och andra styrdokument.

Utredningens bedömning är att det inom ramen för detta arbete finns ett ansvar att hålla utbudet av nationella yrkespaket uppdaterat.

Danderyds kommun har inte har några synpunkter på förslaget.

5.6.3 Åtgärder för att öka kunskapen om yrkespaket

Utredningens bedömning: Skolverket bör ges i uppdrag att på nytt implementera möjligheten att erbjuda nationella yrkespaket inom gymnasieskolans introduktionsprogram i syfte att öka kunskapen bland huvudmän, rektorer, studie- och yrkesvägledare, elever och arbetsgivare. Utredningen bedömer att detta uppdrag med fördel kan inrymmas i mer omfattande stöd vad gäller utformning och utveckling av introduktionsprogram.

Danderyds kommun instämmer i förslaget.

5.6.4 Definition av yrkespaket på introduktionsprogram

Utredningens förslag: I enlighet med regeringens proposition 2021/22:159 om införande av en definition i skollagen av sammanhållna yrkesutbildningar i komvux ska det införas en motsvarande reglering för introduktionsprogram enligt följande. Kurser som är relevanta för ett yrkesområde kan kombineras till en sammanhållen yrkesutbildning som erbjuds på introduktionsprogram. Utbildningen ska kunna utformas som en nationell sammanhållen yrkesutbildning eller vara utformad av en huvudman. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska

få meddela föreskrifter om vilka sammanhållna yrkesutbildningar som ska vara nationella och vilket innehåll dessa ska ha. En del av utbildningen i en sammanhållen yrkesutbildning ska genomföras som arbetsplatsförlagt lärande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om minsta omfattning av det arbetsplatsförlagda lärandet och om undantag från kravet på arbetsplatsförlagt lärande.

Danderyds kommun instämmer i förslaget.

5.6.5 Ökad tydlighet kring dokumentation och bättre förutsättningar för uppföljning

Utredningens bedömningar:

- För att synliggöra erhållna yrkeskompetenser efter genomgången yrkespaket bedömer utredningen att Skolverket bör föreskriva hur elevers utbildning enligt de nationella yrkespaketen ska dokumenteras i den individuella studieplanen. Föreskriften om utformningen av gymnasieintyg efter introduktionsprogram ska även ange slutförd utbildning enligt ett nationellt yrkespaket.
- Skolinspektionen bör genomföra en kvalitetsgranskning av användningen av individuella studieplaner på introduktionsprogram.
- Skolverket bör inom ramen för sitt instruktionsenliga uppdrag utveckla statistik om resultat efter utbildning på nationella yrkespaket. Syftet med utvecklingen är att bidra till ökad kunskap om i vilken mån eleverna når målen med dessa utbildningar. Statistiken kan även ingå som underlag för utvärdering av de förändringar som utredningen föreslår gällande yrkespaketets roll i gymnasieskolan.
- Skolverket bör inom ramen för sitt instruktionsenliga uppdrag utveckla statistik om sysselsättning efter utbildning i gymnasiesärskolan och överväga framställning av statistik om elevers betyg i gymnasiesärskolan.

Danderyds kommun instämmer i förslaget.

5.6.6 Yrkesutbildning på introduktionsprogram och i gymnasiesärskolan ska ingå i samverkan i lokala programråd

Utredningens förslag: Gymnasieförordningens 1 kap. 8 § ska utvidgas så att samverkan mellan skola och arbetsliv i lokala programråd även ska omfatta yrkesutbildning som anordnas på introduktionsprogram och i gymnasiesärskolan.

Utredningens bedömning: Skolverket bör få i uppdrag att följa upp arbetet i lokala programråd.

Danderyds kommun instämmer i förslaget.

5.6.7 Ytterligare reglering av introduktionsprogrammen bör utredas

Utredningens bedömning: Behovet av ytterligare reglering av introduktionsprogrammen bör utredas i syfte att skapa en tydligare struktur för utbildningarna. Översynen bör omfatta frågor om tydligare renodling av de enskilda introduktionsprogrammets syften, införande av en nationell standard för möjliga mål för utbildningen på introduktionsprogram samt förenkling av regleringen av de dokument som utfärdas efter utbildning.

Danderyds kommun instämmer i förslaget.

5.6.8 Hur utredningens förslag och bedömningar förhåller sig till riksdagens tillkännagivande om tvåårig yrkesskola

Utredningens bedömning: Utredningens analys visar att det förekommer en underutnyttjad potential i användningen av yrkespaket på introduktionsprogram. Mot den bakgrunden har utredningen identifierat ett antal åtgärder som bör vidtas för att utveckla användningen. Därmed bedömer utredningen att det inte föreligger behov av att gå vidare med förslaget om inrättande av en tvåårig yrkesskola.

Danderyds kommun har inte några synpunkter på förslagen.

Underlätta övergångar mellan gymnasieskola och komvux

6.6.1 Skyldighet att erbjuda avslutande vägledningssamtal

Utredningens förslag: Ett avslutande vägledningssamtal ska erbjudas elever som avser att avsluta sin gymnasieutbildning i förtid och elever som riskerar att slutföra sin gymnasieutbildning utan att nå en examen eller behörighet till ett nationellt program. Även alla elever som avslutar gymnasiesärskolan ska erbjudas ett avslutande vägledningssamtal. Elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta vid ett sådant samtal. Det ska av gymnasieförordningen framgå vilken information eleven ska få vid ett avslutande vägledningssamtal.

Utredningens bedömning: Skolverket bör få ett uppdrag att ta fram stöd till huvudmän och skolor om genomförande av de avslutande samtalen samt följa upp utfallet av införandet.

Danderyds kommun instämmer i förslagen och framhåller vikten av att även det kommunala aktivitetsansvaret inkluderas i ett sådant avslutningssamtal.

6.6.2 Översyn av läroplaner och stöd till huvudmän gällande samverkan

Utredningens bedömning: Skolverket bör se över skrivningarna i läroplanerna gällande samverkan mellan gymnasie- och gymnasiesärskolan och komvux i samband med nästkommande revidering. Skolverket bör även se över hur huvudmännen kan ges stöd i arbetet med att underlätta

övergången till komvux för elever som inte når målen med sin gymnasieutbildning.

Danderyds kommun instämmer i förslaget.

6.6.3 Förtydligande om åldersgränsen till komvux

Utredningens förslag: Bestämmelsen om undantag från behörighetskraven, som möjliggör att yngre elever tas emot i komvux, ska justeras samt föras upp från förordning till lag. Utredningens bedömning: Skolverket bör få ett uppdrag att ta fram stöd till huvudmän i tillämpningen av bestämmelsen som medger undantag för att yngre ska övergå till komvux.

Danderyds kommun instämmer i förslaget.

6.6.4 Stärkt stöd i komvux

Utredningens bedömning: Elevernas rätt till stöd och elevhälsa i komvux behöver stärkas. En statlig utredning bör se över det samlade behovet av stöd och elevhälsa inom komvux. Utredningen bedömer att Skolverket bör se över relevanta befintliga kompetensutvecklingsinsatser och stödmaterial för att i dessa utveckla hur det förebyggande och hälsofrämjande arbetet kan stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Översynen bör i relevanta delar göras i samverkan med Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Danderyds kommun instämmer i förslaget.

6.6.5 Behov av utredning av åldersgränsen för det kommunala aktivitetsansvaret

Utredningens bedömning: En statlig utredning bör se över åldersgränsen för det kommunala aktivitetsansvaret. Utredningen bedömer att översynen med fördel kan inrymmas i en utredning om stärkt stöd i komvux.

Danderyds kommun instämmer i förslaget. I många sammanhang nämner man "UVAS" - unga som varken arbetar eller studerar och då avses ofta åldern 16 - 24 år. Ser man över KAAs åldersgränser bör man även se över differentiering av stöd för olika åldersgrupper inom gruppen 16-24 år.

Kommunen välkomnar en utredning om stärkt stöd i komvux.

Andra åtgärder – bättre förutsättningar inför gymnasievalet och större flexibilitet i vissa stödåtgärder

7.3.1 Bestämmelsen om studie- och yrkesvägledning ska förtydligas

Utredningens förslag: Bestämmelserna i skollagen om tillgång till vägledning ska tydliggöras. Det ska framgå att elever ska ha tillgång studie- och yrkesvägledning, att arbetet med studie- och yrkesvägledning ska

bedrivs på individ-, grupp- och skolenhetsnivå samt ske i samverkan med lärare och övrig personal. Det ska även tydliggöras att studie- och yrkesvägledningen ska vara en del av skolans kvalitetsarbete.

Utredningens bedömning: Skolverket bör se över hur huvudmän och rektorer kan ges stöd i att kartlägga elevers behov och göra en nulägesanalys av hur arbetet av studie- och yrkesvägledning ska bedrivs samt hur studie- och yrkesvägledning kan inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet.

Danderyds kommun instämmer i förslagen. Det saknas idag till stor del instruktioner och vägledning för hur studie- och yrkesvägledare i vid bemärkelse ska ingå i alla ämnen. Rollen studie- och yrkesvägledare bör förtydligas. Danderyds kommun instämmer i att eleverna behöver mer träning i att välja gymnasieprogram.

7.3.2 Det behövs mer kunskap om stöd i gymnasieskolan

Utredningens bedömning: Skolverket bör genomföra en kartläggning av de stödåtgärder som erbjuds i gymnasieskolan och se över förutsättningar för en regelbunden uppföljning. Skolinspektionen bör genomföra en kvalitetsgranskning av tillämpningen av stödbestämmelserna i gymnasieförordningen.

Danderyds kommun instämmer i förslagen. Det är idag otydligt och svårt att följa upp stödåtgärder som utökad studietid och rätten att gå om en kurs. Stödåtgärderna kan vara såväl kostnadsdrivande som schematekniskt utmanande. Detta bör utredas.

7.3.3 Förlängd undervisning ska beslutas inom ett åtgärdsprogram

Utredningens förslag: Det ska framgå av gymnasieförordningen att beslut om förlängd undervisning ska fattas inom ett åtgärdsprogram. Förlängd undervisning är en åtgärd som utgör särskilt stöd eftersom det krävs en pedagogisk bedömning samt att åtgärden kan vara varaktig och omfattande.

Utredningens bedömning: Ersättning som eventuellt ska utgå för elever som beviljas förlängd undervisning bör utredas vidare.

Danderyds kommun instämmer i förslaget. Den undervisning som ingår i förlängd undervisning måste vara kvalitativ och kunna genomföras organisatoriskt, för att möjliggöra för eleven att klara utbildningen. Finns behov att reglera omfattning och innehåll av ett fjärde år i gymnasiet relaterat till antal kurser. Eventuellt kan en ändring av vuxenutbildningen vara en bättre väg att gå, för att få till en bra och individuellt anpassad utbildning för de berörda eleverna.

Danderyds kommun hade gärna sett att utredningen även hade sett över möjligheten till långsammare studietakt redan från årskurs 1 för vissa elever.

7.3.4 Förutsättningar för att bedriva distansundervisning

Utredningens bedömning: Förutsättningar för att bedriva distansundervisning som särskilt stöd i gymnasieskolan bör ses över i syfte att utöka möjligheten för elever att få tillgång till detta.

Danderyds kommun instämmer i förslaget. Finns risk att digital distansundervisning som särskilt stöd för enskild elev blir kostnadsdrivande. Även detta bör utredas.

7.3.5 Möjligheter att få undervisning i komvux som gymnasieelev

Utredningens bedömning: Skolverket bör tydliggöra vilka möjligheter det finns för gymnasieskolor att samverka med komvux för att organisera s.k. samläsning för gymnasieelever som behöver läsa om en kurs, som ingår i elevens individuella studieplan.

Danderyds kommun instämmer i förslaget. Samverkan mellan gymnasieskolan och komvux är bra men kommunen ser en utmaning i att samläsa om det samlas många kurser för eleven den sista terminen/det sista läsåret. Kommunen ser hellre tydligare kanaler till komvux eller folkhögskola.

Ikraftträdande

Utredningens förslag: Ändringarna i skollagen (2010:800), gymnasieförordningen (2010:2039) och förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning ska träda i kraft den 1 januari 2024 och tillämpas från den 1 juli 2024.

Utredningens bedömning: Förslagen kräver inga övergångsbestämmelser.

Danderyds kommun har inte har några synpunkter på förslagen.

9.5 Ekonomiska och organisatoriska konsekvenser för kommunerna

Danderyds kommun instämmer i utredningens slutsats att inskränkningen av det kommunala självstyret är liten.

Utredningen föreslår att compensation för ökade kostnader för vägledande avslutningssamtal och lokala programsamråd ska ersättas genom en ökning av det generella statsbidraget. Utredningen föreslås därmed även att anslagen till statsbidraget för fortbildning av lärare, rektorer och viss annan personal minskas.

Danderyds kommun tillstyrker att ersättning för kostnadsökningar hanteras i det generella statsbidraget men anser inte att anslagen till statsbidraget för fortbildning av lärare, rektorer och vissa annan personal bör minskas. Det är något oklart vilka statsbidrag för fortbildning som avses men förslaget att minska statsbidragen för kompetensutveckling är ett större problem än de

tillkommande kostnaderna för vägledande avslutningssamtal och lokala programsamråd.

Det finns även en risk att de förtydliganden inom olika områden som föreslås i utredningen kan innebära ytterligare kostnader. Kostnader som idag är svåra att förutse.

Monica Renstig (L)
Ordförande utbildningsnämnden